

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniósł o zasądzenie od (...) Budownictwo spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w miejscowości C. 2650 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W uzasadnieniu wskazał, że pozwany jako generalny wykonawca nie dokonał zwrotu dochodzonej kwoty stanowiącej 50% kaucji gwarancyjnej, zastrzeżonej w łączącej strony umowie o roboty budowlane.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

(...) Budownictwo sp. z o.o. sp. k. był generalnym wykonawcą obiektu handlowo-usługowego realizowanego w miejscowości T. przy ul. (...).

(okoliczność bezsporna)

Na podstawie umowy o podwykonawstwo z 29 sierpnia 2017 r. pozwany zlecił powodowi (...) sp. o.o. wykonanie okładzin elewacyjnych budynku (§ 1 umowy). Strony umówiły się na wynagrodzenie 53 000 zł netto, podlegające podwyższeniu o podatek VAT (§ 3 umowy).

Umowa przewidywała, że powód udzieli zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie gwarancji bankowej o wartości 10% wynagrodzenia netto. Przy tym, 50% wartości gwarancji obejmowało okres do dnia sporządzenia protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy, a pozostałe 50% wartości gwarancji obejmowało okres do upływu rękojmi i gwarancji oraz usunięcia wad stwierdzonych w tym okresie (§ 4 ust. 5 pkt 1 umowy). Strony odesłały w umowie do pkt 14.6-14.10 ogólnych warunków umowy jako normujących wzajemne prawa i obowiązki w zakresie udzielonego zabezpieczenia, przy czym w § 4 ust. 5 pkt 26 i 27 umowy wprowadziły modyfikacje pkt 14.6 oraz 14.10 owu.

Zgodnie ze zmodyfikowanymi postanowieniami owu:

- powód zobowiązał się do dostarczenia gwarancji bankowej w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy (pkt 14.6 owu w zw. z § 4 ust. 5 pkt 26 umowy),
- w zakresie 50% wartości gwarancji jej okres kończył się wraz ze sporządzeniem odbioru końcowego przedmiotu umowy, a w zakresie pozostałych 50% jej okres kończył się z upływem okresu rękojmi i gwarancji (pkt 14.6 owu w zw. z § 4 ust. 5 pkt 26 umowy),
- w przypadku niedostarczenia gwarancji w przewidzianym terminie, pozwany stał się uprawniony do zatrzymania z należności powoda kwoty równej wartości niedostarczonej gwarancji,
- kwota zatrzymana w miejsce gwarancji bankowej podlegała zwrotowi po przedłożeniu umówionej gwarancji bądź po upływie okresu, na jaki gwarancja miała być udzielona, o ile pozwany nie zaspokoił z tej kwoty przysługujących mu roszczeń.

(umowa k. 27-34, ogólne warunki umowy k. 53-83)

W toku realizacji umowy powód nie przedstawił umówionej gwarancji bankowej, a pozwany zatrzymał z wypłacanego wynagrodzenia 5300 zł na zabezpieczenie należytego wykonania umowy.

(okoliczności bezsporne)

Powód wykonał umówione prace w całości i niewadliwie. 7 lutego 2018 r. został dokonany odbiór końcowy obiektu budowlanego.

(okoliczności bezsporne, nadto: protokoły odbioru i zaawansowania robót k. 90-97)

Powód za wykonane prace otrzymał wynagrodzenie poza kwotą zatrzymaną na zabezpieczenie jej należytego wykonania.

(okoliczności bezsporne)

16 lutego 2018 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zwrotu 50% zatrzymanego zabezpieczenia, tj. 2650 zł.

(wezwanie k. 84-88)

25 kwietnia 2018 r. pozwany odmówił zwrotu zatrzymanego zabezpieczenia, powołując się na brak zwrotu kwot odpowiadających temu zabezpieczeniu od inwestora na swoją rzecz.

(pismo k. 104-105)

Stan faktyczny sprawy był bezsporny pomiędzy stronami, które różniły się wyłącznie co do jego oceny na gruncie łączącego je stosunku prawnego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo podlegało uwzględnieniu w całości.

Strony łączyła umowa z 29 sierpnia 2017 r., mająca charakter umowy o roboty budowlane (art. 647 k.c. i nast.). Powód zobowiązał się do wykonania okładzin elewacyjnych i swoje świadczenie spełnił w całości i bez wad. Pozwany zaś zobowiązał się do zapłaty umówionego wynagrodzenia, które to świadczenie spełnił w przeważającej części, zatrzymując z niego kwotę 5300 zł na zabezpieczenie należytego wykonania umowy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że strony przyjęły gwarancję bankową jako formę zabezpieczenia należytego wykonania umowy przez powoda (§ 4 ust. 5 pkt 1 umowy). Poza postanowieniami umowy została ona uregulowana w pkt 14.6-14.10 ogólnych warunków umowy, z zastrzeżeniem modyfikacji postanowień wzorca umowy wynikających z samej umowy (§ 4 ust. 5 pkt 26 i 27 umowy). Z postanowień wzorca umownego wynikało wprost, że w przypadku przyjęcia zabezpieczenia w formie gwarancji, zastosowanie znajdowały pkt 14.6-14.10 owu, z czego wynikało zarazem, iż nie znajdowały zastosowania pozostałe punkty tej jednostki, tj. 14.1-14.5. Uwaga ta jest istotna o tyle, że na treść tych postanowień powoływał się pozwany na uzasadnienie swojego stanowiska.

Należało zauważyć, że zmiana sposobu zabezpieczenia z gwarancji bankowej na zatrzymanie części wynagrodzenia powoda – wobec niedostarczenia przez niego gwarancji – wynikała wprost z pkt 14.8 owu. Ten alternatywny sposób zabezpieczenia został w ocenie sądu wyczerpująco uregulowany we wskazanym pkt 14.8, tj. wskazano w nim sposób ustanowienia zabezpieczenia („zatrzymanie z należności wykonawcy kwoty równej niedostarczonej gwarancji”), jego wysokość, okres obowiązywania („zatrzymana kwota będzie zwrócona po przedłożeniu przez wykonawcę wymaganej gwarancji bądź po upływie okresu, na jaki miała być wystawiona gwarancja”), cel zabezpieczenia („o ile zamawiający nie zaspokoi z niej przysługujących mu roszczeń”). Pkt 14.8 nie zawiera żadnego odesłania do postanowień wzorca dotyczących kaucji gwarancyjnej, tj. pkt 14.1-14.5. Ponadto, pkt 14.10 owu (pomijając modyfikację dokonaną przez strony umowy), który ze swojej istoty mógł odnosić się wyłącznie do zabezpieczenia w formie pieniężnej, stanowi powtórzenie pkt 14.5 owu. Świadczy to o tym, że pkt 14.6-14.10 owu zostały pomyślane przez twórcę wzorca jako pełne i odrębne, niewymagające sięgania do pozostałych części pkt 14 owu – uregulowanie formy zabezpieczenia w postaci gwarancji, zamiennej na zatrzymanie części wynagrodzenia. W tych okolicznościach – kompletności regulacji oraz braku odesłania - brak było podstaw do uwzględnienia pkt 14.1-14.5 wzorca umowy przy ocenie praw i obowiązków stron.

Dodatkowego argumentu za taką interpretacją wzorca umowy dostarcza dyrektywa interpretacyjna in dubio contra proferentem, według której wątpliwości co do znaczenia postanowień umownych powinny być tłumaczone na niekorzyść jej autora. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych postanowień umowy, nie dających usunąć się w drodze wykładni, powinna bowiem ponosić strona, która zredagowała umowę. Zasada ta, mająca swoje źródło normatywne w art. 65 § 2 k.c. i 385 k.c. obejmuje także stosunki bez udziału konsumentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2014 r., IV CSK 10/14, wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2007 r., IV CSK 95/07).

W tych okolicznościach sąd ocenił, że pozwany zobowiązany był do zwrotu 50% zabezpieczenia pieniężnego po sporządzeniu protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy, co bezspornie nastąpiło 7 lutego 2018 r. Obowiązek ten miał źródło w pkt 14.8 owu w zw. z pkt 14.6 owu i § 4 ust. 5 pkt 26 umowy. Przy tym, pkt 14.6-14.10 owu – inaczej niż 14.1-14.5 owu – nie nakładały na powoda obowiązku sformułowania wniosku o zwrot zabezpieczenia w szczególnie sposób z wyjątkiem przewidzianego w pkt 14.10 obowiązku złożenia oświadczenia o zaspokojeniu wiarygodności dalszych podwykonawców. W realiach niniejszej sprawy sąd nie dokonał ustalenia, aby powód podłużył się przy realizacji umowy pracą podwykonawców, natomiast ciężar dowodu w tym zakresie obciążał pozwanego jako wywodzącego z niego skutki prawne (art. 6 k.c.). Zwrócić uwagę należy, że pkt 11.1 i 11.2 owu dopuszczały wykonywanie umowy poprzez podwykonawców wyłącznie w szczególnie uzasadnionych wypadkach i na podstawie pisemnej zgody pozwanego i inwestora. Skoro pozwany nie udzielał takiej zgody, nie miał podstaw do oczekiwania złożenia takiego oświadczenia przez powoda. Ponadto, pkt 14.10 owu mówi o obowiązku złożenia oświadczenia „o uiszczeniu” takich świadczeń, co należy interpretować w ten sposób, że w razie nieposługiwania się pracą podwykonawców, obowiązek złożenia oświadczenia nie powstał.

Dodatkowo wskazać należy, iż zmodyfikowany umownie pkt 14.10 owu (§ 4 ust. 5 pkt 27 umowy) nie przewidywał warunku uprzedniego uzyskania przez pozwanego od inwestora kwot z tytułu czasowo zatrzymanych płatności. Wobec tego, nie zachodziła możliwość powołania się na tę okoliczność przez pozwanego jako przyczyny odmowy zwrotu zabezpieczenia.

Sąd ocenił charakter zabezpieczenia pieniężnego jako odroczenie terminu zapłaty wynagrodzenia, a nie osobną umowę kaucji. Kwalifikacja ta nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia, niemniej jednak dla przejrzystości wyводу należało to zasygnalizować. Sąd miał na uwadze, że strony nie posłużyły się we właściwych postanowieniach umownych (pkt 14.6-14.10) pojęciem kaucji gwarancyjnej, a mechanizm powstania zabezpieczenia ustaliły jako „zatrzymanie z należności wykonawcy kwoty”. Biorąc pod uwagę literalne brzmienie przyjętych postanowień, sąd ocenił, że doszło w istocie do odroczenia terminu zapłaty wynagrodzenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z 27 czerwca 2019 r., VII AGa (...)).

Podsumowując poczynione rozważania, sąd ocenił, że powodowi należał się zwrot 2650 zł, stanowiących część należnego mu wynagrodzenia, którego termin zapłaty strony odroczyły do dnia sporządzenia protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy, co miało miejsce 7 lutego 2018 r. Sąd zasądził na rzecz powoda dochodzone świadczenie zgodnie z zasadą realnego wykonywania zobowiązań (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2016 r., I CSK 626/15).

Ponadto, sąd ocenił, że powód 16 lutego 2018 r. skutecznie wezwał pozwanego do wypłacenia 50% zatrzymanego zabezpieczenia, tj. 2650 zł. Ponieważ termin spełnienia świadczenia nie został oznaczony w takim przypadku umownie ani nie wynikał z treści wezwania, pozwany winien był spełnić świadczenie niezwłocznie (art. 455 k.c.). W rezultacie sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonego świadczenia na podstawie art. 481 k.c., uznając że zapłata winna nastąpić w terminie 14 dni od daty wezwania. Termin początkowy naliczania odsetek wskazany przez powoda mieścił się w tych ramach.

Wobec faktu, że powód wygrał sprawę w całości, sąd obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty procesu poniesione przez powoda złożyły się opłata od pozwu w wysokości 100 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika wykonującego zawód adwokata

w wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie).

(...)